

Minister Klimatu i Środowiska

DOP-WŚ.0500.28.2026.AS
4328344.17695990.14394903
Warszawa, 12-05-2026

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację Posła Dariusza Piątkowskiego (znak: K10INT16428)
Temat: rosnąca liczebność żubrów oraz bezpieczeństwo mieszkańców terenów przyłeśnych

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją nr K10INT16428 Posła Dariusza Piątkowskiego przekazuję następujące informacje.

Ad. 1. Jakie są aktualne dane dotyczące liczebności populacji żubra w Polsce oraz jej dynamiki w ostatnich latach?

Liczebność żubra na całym świecie, w tym w Polsce, od 1947 r. jest stale monitorowana i podawana – z wyszczególnieniem miejsca pobytu każdego osobnika – w Księdze Rodowodowej Żubrów. Według jej redakcji na koniec 2015 r. żyło w Polsce (na wolności i w hodowlach zamkniętych) łącznie 1566 osobników tego gatunku, na koniec 2016 r. – 1698, na koniec 2017 r. – 1873, na koniec 2018 r. – 1820, na koniec 2019 r. – 2269, na koniec 2020 r. – 2316, na koniec 2021 r. – 2429, na koniec 2022 r. – 2696, na koniec 2023 r. – 2820, zaś na koniec 2024 r. – 3060.

Największa dziko żyjąca populacja żubra w Polsce zamieszkuje Puszcę Białowieską. W 2024 r. policzono tam 870 osobników – o 22 mniej niż rok wcześniej. Wahania w tym zakresie wynikają z faktu, iż od 2022 r. jedno ze stad przechodzi przez dolinę Narwi na obrzeża Puszczy Knyszyńskiej. W 2015 r. populacja białowieska liczyła 578 osobników. Według danych za 2024 r. do dziko żyjących populacji o znacznej liczebności należą również populacje w Bieszczadach (764 osobniki), Puszczy Knyszyńskiej (562), na terenie województwa zachodniopomorskiego (465) oraz w Puszczy Boreckiej (138). W 2015 r. było to odpowiednio 344, 134, 184 i 107 osobników.

Ad. 2. Czy Ministerstwo przewiduje wprowadzenie nowych rozwiązań systemowych mających na celu ograniczenie konfliktów na linii człowiek-żubr?

Kwestia systemowego podejścia do zarządzania krajową populacją żubra jest przedmiotem wieloaspektowych debat toczonych na posiedzeniach Zespołu do spraw utworzenia rekomendacji w zakresie ochrony i zarządzania żubrem (*Bison bonasus*), powołanego przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Do zadań tego zespołu, należy ocena aktualnej sytuacji, diagnoza problemów i przygotowanie rekomendacji zawierających

w szczególności informacje o: kierunkach prowadzenia populacji dzikiej w dotychczasowych stadach, tworzeniu nowych stad i sposobie zarządzania nimi, wyznaczeniu lokalizacji tych stad oraz ich zarządców, utworzeniu nowych ośrodków hodowli, utworzeniu podmiotu koordynującego działania ochronne, niwelacji konfliktów na linii człowiek – żubr, edukacji społeczeństwa, kierunkach współpracy z zagranicą, czasie i miejscu wykonywania poszczególnych działań, podmiotach odpowiedzialnych za nie oraz ich kosztach i potencjalnych źródłach finansowania.

Ad. 3. Jakie działania są obecnie podejmowane w zakresie monitorowania przemieszczania się stad żubrów oraz zapobiegania ich wchodzeniu na tereny zamieszkałe?

Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze od października 2024 r. realizuje projekt pn.: „Rozwój populacji żubrów na Pomorzu Zachodnim w zgodzie z lokalnymi społecznościami” współfinansowany w ramach działania FENX.01.05. Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury, priorytetu FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027. Głównym celem tego projektu jest utrzymanie wysokiego poziomu akceptacji społecznej dla wolno żyjących żubrów przy stałym wzroście populacji w okresie projektu do co najmniej 500 osobników. Działania przewidziane w tym celu to:

- a) minimalizacja szkód ekonomicznych powodowanych przez żubry przez zorganizowanie zimowego nęcenia i przepaszanie zwierząt z pól uprawnych. Utworzenie Zespołu Terenowego jako wysoko wykwalifikowanej grupy, która będzie prowadziła działania z żubrami, odpowiadając na potrzeby społeczności lokalnych,
- b) optymalizacja struktury przestrzennej populacji, utrzymanie niskiego zagęszczenia żubrów (poniżej 3 osobników/1000 ha),
- c) utrzymanie co najmniej 15% osobników monitorowanych za pomocą obroży telemetrycznych w populacji, planowanie i realizacja zadań projektowych w oparciu o ciągłą analizę danych telemetrycznych,
- d) utrzymanie populacji w dobrym zdrowiu przez stałe monitorowanie stanu zdrowia,
- e) ścisła współpraca z lokalnymi społecznościami w celu zbudowania i utrzymania wysokiego poziomu akceptacji społecznej dla żubrów. Prowadzenie warsztatów zwiększających bezpieczeństwo relacji żubr – człowiek.

Sezonowe migracje (między arealami zimowymi obejmującymi tereny otwarte a letnimi w głębi kompleksów leśnych) żubrów bytujących w rejonie Puszczy Białowieskiej i Puszczy Knyszyńskiej są przedmiotem badań naukowców z Instytutu Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk.

Metodą przeciwdziałania sytuacjom konfliktowym jest również zimowe dokarmianie żubrów. Zasadniczo preferowane jest dokarmianie żubrów paszą możliwie zbliżoną do naturalnego sposobu odżywiania: sianem, sianokiszonką i burakami pastewnymi. Formą zimowego dokarmiania, prowadzoną w zależności od finansowania posiadanego przez zarządcę terenu, jest kontraktowanie łąk dla żubrów w miejscach, gdzie zwierzęta te regularnie czynią szkody na łąkach lub w zebranych sianie. Nadleśnictwo lub park narodowy w oparciu o podpisaną umowę płaci rolnikowi za przygotowanie siana i pozostawienie go na potrzeby żubrów. Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych wskazuje na szanse, jakie dla ochrony żubra stwarza implementacja Nature Restoration Law¹ w zakresie wypasu zwierząt w wybranych lasach.

¹ Rozporządzenie (UE) 2024/1991 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych i zmiany rozporządzenia (UE) 2022/869

Ad. 4. Czy planowane jest zwiększenie wsparcia dla samorządów oraz mieszkańców terenów dotkniętych tym problemem, np. w zakresie zabezpieczenia posesji lub rekompensat za szkody?

Możliwość uzyskania dotacji na montaż ogrodzenia elektrycznego w celu ochrony upraw i gospodarstw przed żubrami istnieje m.in. w ramach projektu pn. „Zarządzanie migracją żubra we wschodniej Polsce” realizowanego od 2024 r. z perspektywą do końca 2029 r. przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Białymstoku przy współpracy Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie. Głównym celem tego projektu, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021 – 2027, jest wzrost obszaru zajmowanego przez żubra dzięki poprawie skuteczności migracji osobników pomiędzy poszczególnymi populacjami a także minimalizacja konfliktów, których źródłem może być żubr.

Od początku 2025 r. (z perspektywą do końca 2029 r.) realizowany jest projekt SGGW i Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku „Szlakiem żubra przez Polskę Wschodnią” dofinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027. Jednym z celów tego projektu jest podniesienie kompetencji pracowników podmiotów realizujących zadania służące ochronie różnorodności biologicznej (lokalne samorządy, rdoś, GDOŚ) do sprawniejszego zarządzania i realizacji działań z zakresu czynnej ochrony przyrody, czemu służą warsztaty terenowe.

Odnosnie do wsparcia dla mieszkańców należy zauważyć, że zgodnie z art. 126 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody² (dalej: „UoP”), za szkody wyrządzone przez żubry odpowiada Skarb Państwa. Łączna wartość odszkodowań wypłacanych rocznie na tej podstawie (głównie za szkody w zbożu i uprawach rzepaku) według danych gromadzonych przez GDOŚ wzrosła z 309,2 tys. zł w 2014 r. do 4 882,2 tys. zł w 2024 r. Najwięcej szkód żubry wyrządzają w województwie podlaskim (głównie w powiecie hajnowskim); w 2024 r. wypłacono tam łącznie 4 204,6 tys. zł odszkodowań. W województwie warmińsko-mazurskim w 2024 r. wypłacono 261,4 tys. zł przy ogólnej sumie ok. 10 mln zł za szkody od zwierząt objętych ochroną gatunkową. W województwie zachodniopomorskim, podkarpackim, lubuskim i wielkopolskim za szkody od żubrów w 2024 r. wypłacono odpowiednio 366,1 tys. zł, 32,3 tys. zł, 15,4 tys. zł oraz 2,5 tys. zł.

Ad. 5. Czy rozważane są działania takie jak translokacja części populacji, tworzenie nowych obszarów bytowania lub inne formy zarządzania populacją?

Działania takie były już w ostatnich latach prowadzone m.in. w ramach projektu „Kompleksowa ochrona żubra przez Lasy Państwowe” finansowanego ze środków Funduszu Leśnego w l. 2017-2020 oraz projektu „Kompleksowa ochrona żubra w Polsce”, realizowanego w l. 2019-2023 przez SGGW we współpracy z Białowieskim Parkiem Narodowym i 25 jednostkami Lasów Państwowych. W ramach tych projektów wsiedlono żubry na teren Puszczy Augustowskiej, Puszczy Rominckiej, Lasów Janowskich i Nadleśnictwa Stuposiany. Obecnie planowane jest podjęcie takich działań m.in. na słabo zaludnionych i objętych granicami obszarów chronionych terenach w Beskidzie Niskim. Nadleśnictwo Rymanów w ramach ww. projektu pn. „Zarządzanie migracją żubra we wschodniej Polsce” złożyło w marcu 2026 r. wniosek o wyrażenie zgody na odstępstwo od zakazu wprowadzania gatunków zwierząt do rezerwatu przyrody „Źródlika Jasiołki”. Wybór miejsc wsiedlania żubrów musi być podyktowany nie tylko preferencjami siedliskowymi tego gatunku, ale przede wszystkim minimalnym ryzykiem konfliktów

² t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 13, 426

z rolnikami oraz minimalną dostępnością upraw groźnych dla zdrowia zwierzęcia ze względu na stosowane chemiczne środki ochrony roślin.

Odnosnie do zagadnienia translokacji należy odnotować możliwość przekazywania osobników żubra partnerom zagranicznym. Obecnie prowadzone są na ten temat rozmowy z rządem Republiki Mołdawii, zainteresowanym pozyskaniem osobników z Polski dla wzmocnienia tamtejszej populacji. Niezależnie jednak od ich ostatecznego efektu, skala takich przedsięwzięć – ograniczana przez ich znaczne koszty związane z organizacją odpowiedniego transportu oraz zapewnieniem bezpieczeństwa sanitarnego – zdaniem ekspertów nie pozwala na traktowanie ich jako odpowiedzi na konflikty na linii człowiek – żubr w Polsce.

Eliminacja co do zasady obejmuje akceptowalnie społeczne przypadki osobników chorych i jest podyktowana względami sanitarnymi bądź potrzebą skrócenia cierpienia osobników ranionych w wypadkach komunikacyjnych.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM